

TAALI DIINA

著者(英)	Paul Kazuhisa Eguchi
journal or publication title	Senri Ethnological Reports
volume	45
page range	446-450
year	2003-12-26
URL	http://doi.org/10.15021/00001843

TAALEED AL-DIINA

263 Laamiido walaa sey Allaa

Taalol taalol.

Gorko doo, o don. O faadamaajo¹ laamfo on. Nde o yehi yolnde laamiido fuu, to o wari joodugo o vi'a: "Laamiido walaa sey Allaa." Asee dum do naawa laamiido. Ka naawi laamiido.

Sey, laamiido emi mo, yannde feere vi'i mo: "Aan kam noy anndiri laamiido walaa sey Allaa?" O vi'i: "Alla woonane. Laamiido walaa sey Allaa." O vi'i: "Habbee mo." Be habbi mo. Be tappi. O vi'i: "Laamiido walaa sey Allaa." O vi'i mo: "Too." O wari o vi'i mo: "Ndaa yah waddanam kuuje tati. A waddina-mi daneejum, baleejum, bodeejum."

Sey, gorko vi'i: "Too." Gorko ummi, dilli. Nanngi laawol mum do dilla, do dilla, do dilla haa dilli yotti wuro feere.

Sey, o tawi gorko kilaajo. O vi'i mo: "Laamiido on neli yam, vi'i mi yaha dabbitina dum daneejum, baleejum, bodeejum." O vi'i mo: "Too, war, mi yecce. To a hooti, a vi'a mo, daneejum maa naange, baleejum boo jemma, bodeejum boo yiite." O vi'i mo: "Too." O nanngi laawol maako o warti. O wari o yotti. O waali saare maako. Veeti fajiri o yehi haa laamiido. O wari joodugo, o vi'i: "Laamiido walaa sey Allaa." Laamiido vi'i mo: "Too, ko lelino maa, war yeccam." O vi'i: "Bodeejum maa yiite. Daneejum boo naange. Baleejum boo jemma." Laamiido tulli no wada mo.

Sey, laamiido itti halagaare cardi, vi'i mo: "Ndaa halagaare ndee, a siga sey yennde to mi emti maa hokka-mi nde." O vi'i laamiido: "Too." O hoosi halagaare. O yehi sey kanko, sey debbo maako. Be irti juggal² puccu, be iri halagaare.

Jam, sey, laamiido wari leli mo jahaangal.

Sey, o yehi o tefi debbo goo, o hokki dum jawdi. O vi'i debbo holla mo haa halagaare woni. Debbo wari irti juggal puccu, itti halagaare hokki mo. Jemma jenggi o hoosi halagaare, o yehi o sakkini nder maayo.

Sey, liingu tabti³ halagaare modi.

Jam, gorko goo yehi jahaangal laamiido goo do warta, sey yotti deydey hunnduko maayo goo tawi be ngaawi⁴ lidfi, sey soodi lidfi goo. Asee, lidfi di o soodi goo, ngootu don nder ton. Kangu on modi halagaare.

Sey, be hoosi lidfi, be wuli. Be senndi bee be doftinoo mo jahaangal.

Yawwaa, asee kanko ngu o hoosi o nyaamanno goo, modngu halagaare goo, o wuli o seeki reedu maako. Ndaa halagaare.

Sey, o hoosi halagaare, o sakkini nder jiiba maako. O nanngi laawol maako, o

¹ Faadamaajo, dum biiro.

² Juggal, dum kabbirgal puccu. Duggal, dum dumpaace puccu.

³ Tabti < tabbitti.

⁴ Ngaawugo, dum waawaago lidfi

warti saare. Weeti fajiri. O wari faada. O wari joodugo, o vi'i: "Laamiido walaa sey Allaa." Laamiido vi'i mo: "Yah waddu halagaare nde mi hokkino maa yennde mi vi'ino maa sigana-mi goo." O vi'i: "Too." O nanngi laawol maako. O hooti saare. O yehi o vi'i debbo: "War. En irta haa babal en siginoo halagaare." Debbo ummi ɓe yehi ɓe irti. ɓe tawi halagaare walaa. O vi'i debbo: "Yennde min ira halagaare, sey miin, sey aan, sey Yaa Jawmiraawo tagɗo min. No halagaare wadi?" Debbo vi'i mo: "Anndaa."

Sey, o nanngi laawol maako o yehi o yotti yolnde laamɗo. O joodi o vi'i: "Laamiido walaa sey Allaa."

Sey, o vurtini halagaare nder jiiba maako. O hokkiti laamiido. Laamiido tulli no waada e maako.

Taalol ramma, mi juuta.

(20/1/1983, Hadiija ɓii Buuba taali ngol haa Ngawndere.)

264 Geccawol zamanu Annabiijo

Doo kam ɗum geccawol¹ on, ammaa naa taalol on.

Gorko oo ɗon o ɗo mari debbo maako gootel.

Sey, duniya salori mo. Warti walaa ko o mari koo ɗume.

Sey, debbo maako vi'i: "Koni to a hoosi sana'a baaba maa?"

Sey, o vi'i mo: "Kay, to mi hoosi sana'a baaba am kam cementum." Baaba maako boo gujjo no on. Baaba man maayi.

Sey, debbo maako goo vi'i mo hoosa sana'a baaba maako.

Sey, o vi'i mo: "Kay, hoosu."

Sey, o ummi o dilli. O yehi jemma haa juulurde. O yehi o nyukki.

Sey, gorko feere wari nasti nder juulurde goo. Annabiijo wari nasti nder juulurde.

Sey, o wujji paɗe mum, o dillidi. Paɗal gootal, o hoosi. Paɗal gootal o acci. Gootal o hootidi saare maako.

Sey, o yehi haa butik² Aaraboojo feere.

Sey, o vi'i: "Aa, butik am. Albarka paɗe Annabiijo ɗoo, butik maɓɓutu. Mi hoosa ko mi yidi fuu."

Sey, butik maɓɓiti. O ɓofti kuuje, o ɓofti, o ɓofti, o ɓofti, o ɓofti, o ɓofti, o ɓofti, o hoori pat haa saare.

See, o yejjiti paɗal goo. O nanngi laawol maako o hooti.

¹ Ndaa ko taaloowo wi'i ko laarani senndindirgo geccawol bee taalol: Ko senndiri geccawol bee taalol? Taalol ɗum fewre. Geccawol boo ɗum goonga. Nyannde jum'aare fuu ɓe ɗon waazina bana nii. ɗum wadi no kadi. Fewre woodaa. Hunnde man meedaa wadugo on wadi, ɗum wi'ete kicawol.

² Butik < *boutique*. ɗum Faransaare. Butik, ɗum kanti.

Jam, see, veeti. Aaraboojo wari tawi be bofti dum kuuje, pade doo boo dum pade Annabiijo.

See, o hultori. O yehi o yecci yimbe pat. O yehi haa faada. O vi'i ndaa ko o tawi. Ndaa padal boo.

Jam, see nonnon, be wadi geeyngal³.

See, derkeejo ummi. O yehi o yotti yolnde laamdo. Faada do hebbini. O wari o yotti. O vi'i "Miin on wujji padal doo. Ndaa boo daliila no wadi, no wadi, haa mi meemi mi wujjiri padal."

See, laamiido donno tuggi⁴ see hafti vi'i mo: "Mi beddini maa dow ko a wujji doo didi." Laamdo vi'i mo: "Miin kam mi wadini maa do'a. Alla Seniido hokke ko a yidi fuu." Aaraaboojo sey ummi hafti joodi vi'i mo: "Mi beddini maa dow ko a hoosi doo cika didi." Annabiijo vi'i: "Miin boo mi walliri maa do'a." Sayiidina Aliyum ummi vi'i: "Miin boo mi valliri maa do'a."

Jam, derkeejo nanngi laawol mum warti saare mum. Non derkeejo riskiri.

Oo, Annabiijo boo hoositi padal mum.

Timmi.

(27/1/1983, Hadiija bii Buuba yecci ngol haa Ngawndere. Baaba mum Garwaajo. O mawni haa Garwa bee Ngawndere. Maama mum yecci mo.)

265 Talakaajo

Woodi goddo nii, kanko kam, o vi'i o talakaajo. Koo haa o silla o hebataa. O vi'i kanko kam see o yaha o yiida bee Yaa Jawmiraawo nii, o ema mo nii ko wadi kanko kam koo siisi o walaa doo. O ummi o nanngi laawol. O don dilla, o don dilla, o don dilla. O yehi caka cak ladde. O tawi mallumjo. Mallumjo oo boo see kanko see debbo maako. A anndi haa ladde doo walaa kuugal mallumjo. To weeti jangirde, jemma jangirde, koo nyiiri maa debbo maako defataa. Kiikide maase didi yana. Kanko gootel debbo maako gootel. Be nyaama haa be lotta. Fajiri boo nonnon, midi boo nonnon.

Nden, goddo goo yehi silmini. O silmini haa mallumjo goo. Nde o silmini haa mallumjo goo, mallumjo goo vi'i mo: "War yotta." Be koofnootiri haa jawleeru, be don joodi. Mallumjo vi'ata mo: "Aan boo iga toy haa toy?" O wi'i: "Miin kam wuro iftu-mi mi yahan nii mi yiida bee Yaa Jawmiraawo, mi ema mo dume nii miin kam mi wadi nii ko njoodu-mi haa duniyaaru doo nii, koo dala maa mi walaa sakko mi heba ko mi borno?" O wi'i: "Too, boodfum." Midi man goo maase yani tati. Nde maase yani tati goo, jee kodo gootel, mallumjo gootel, debbo mallum gootel.

See, mallum goo boo nyukkini maaseere jee be ndokkino kodo goo, o hoosi

³ Geeyngal < yeeyn-.

⁴ Tuggugo, dum tuggugo sogonnde.

nde maako goo eesi, reeta, o hokki kodo goo. O hoosi reeta goo boo, kanko boo o nyaami. Debbo maako nyaami woore. Woore goo boo o don sigi.

Too, o wi'ata mo: "Too, walaa ayiibe. Naa a laari kuugal am? Miin boo, nde a vi'i nii a yiidooyan bee Yaa Jawmiraawo kam, on ngiidi emaa mo min bulli aljanna am noy?" O wi'i: "Too, boodɗum. Mi nani." O saali yeeso, o yehi caka cak ladde. O tawi badawoyjo. Badawoyjo doo boo walaa kuugal maako, ilaa mbarugo hoore jaɓta ngel godɗo. O yehi o silmini. Badawoyjo goo jaɓani mo. O wi'i: "Aan boo iga toy haa toy njahataa?" O wi'i: "Miin kam mi dilli nii hannde mi yaha, mi yiida bee Yaa Jawmiraawo. Mi ema mo hannde miin kam ko mi wadi mo nii hannde koo haa mi taara doo walaa." O wi'i: "Too, boodɗum. Jooda haa doo reenam." Badawoyjo goo vakki ɓaaru mum, o taari nii o mbari kusel ladde waddi ɓe ɓoli ɓe njudi ɓe yakki. Luttudum o saawani mo. O vi'i: "Ndaa doo, miin boo kuugal am ilaa fasirma. To a yehi a yiidi bee Yaa Jawmiraawo doo, emanaa-mi mo bulli yiite am noy?" O vi'i: "Too, boodɗum." O saali. O yehi caka cak ladde, o tawi dunnawal nii. O yaha dunnawal goo, o don siwta.

See, o nani godɗo sakkini dunndeere dow maako. O hoosi o nyaami o lori, o sakkini o hoosi o nyaami. O tijji nii, o tawi dum ndottiijo don joodi. Ndottiijo goo boo asee dum Jibiriilu.

Too, Jibiriilu vi'i mo: "Iga toy haa toy njahataa aan boo?" O wi'i: "Miin kam mi yaha mi yiida bee Yaa Jawmiraawo, mi ema mo dume sam mi wadi mo miin kam koo dume mi walaa haa dunya." O vi'i mo: "Too, boodɗum, joodu haa do haa mi yaha mi yecca mo." Jibiriilu yehi yiidi bee Yaa Jawmiraawo o vi'ata mo: "Ndaa innu kajaa don wara haa maada. Ndaa boo o vi'i yam kanko kam dume o wadi sam, o hebataako haa o taara doo, sakko haa o ɓorna." O vi'i mo: "Too, Jibiriilu, yah hoosu mo yaaru mo hollu mo saare maako laahira." Jibiriilu wari hoosi mo holli mo saare maako laahira. O yehi o tawi dum aljanna.

Too, Jibiriilu lorni mo. O vi'i: "A'aa, mi hootataa. Yah vi' woodi mallumjo taw-mi haa caka cak ladde kanko boo kuugal maako, ilaa janngirde. O vi'i mi emana mo bulli aljanna maako noy." Law, Yaa Jawmiraawo neli Jibiriilu: "Hoosu mo yaaru mo hollu mo saare mallumjo doo." Jibiriilu goo hoosi mo yaari mo haa saare mallumjo goo. O yehi o tawi see yiite don ruta.

Too, o wartiri mo fayin haa les dundeehi goo. "Dillu kadi, hootu." O vi'i: "Kaay, miin kam hootataa. Woodi badawoyjo taw-mi caka cak ladde. O vi'i kuugal maako, ilaa mbarugo hoore tan, jaɓta ngel godɗo. O vi'i emana mo bulli yiite maako noy." Yaa Jawmiraawo neli Jibiriilu: "Hoosu mo, yah hollu mo haa saare maako laahira, yah hollu mo." Jibiriilu wari hoosi mo yaari mo haa saare on man. O yehi o tawi dum aljanna.

Too, Jibiriiru lorni mo, o vi'i mo: "Hootu. Too, ummu." O don warta, o yaalti gujjo goo, o tawi mo haa ton. O vi'i mo: "Mbi'aa gujjo doo boo, to a hooti a tawi

mo doo, mbi'aa mo koo o joodi doo o meedaay fasugo Pullo sinaa kaado o mbarata o jabta ngel maako."

Too, Jibiriilu yaalti mo. O vi'i: "Kaay, mi hootataa." Jibiriilu yehi yecci Yaa Jawmiraawo. Yaa Jawmiraawo vi'i kanko boo o yaha o muuya deddere waade ban non wodbe hebata doo. O warti o yaalti mallum goo boo o vi'i mo: "Mbi'aa mallumjo doo boo, ngam haala maaseere doo tan naati mo yiite, nde o dawno mo goo." O yaalti o yecci mallumjo. Mallumjo wadi tulluka o hoosi defte goo foorni vi'i dum: "Kabdu-mi doo fuu nafaay yam. Kadi ko njoodi-mi doo, nafaay." O foornu yehi yaroyi mbal. Oo goo warti, waali nyalde gootel. O vi'i: "Kaay miin kam accu min boo mi wasa nii, mi darna cekkel mi heba haa mi taaro." O don wasa goo irti nii, see mboodi ngati mo, see maayugo.

Halas.

(1969-70, Abdullaay Osmaanu Baaseewoojo taali ngol haa Marwa.)